ขณะเดียวกันจากการศึกษาในเชิงลึกในหลักธรรมทางพุทธศาสนาจะพบว่าส่วนใหญ่หรือหัวใจสำคัญในอีกมิติหนึ่งของพระพุทธศาสนานั้นได้เน้นย้ำในเรื่องการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันคือความรู้สึกดีต่อกันระหว่างมนุษย์ พืช สัตว์ ทั้งหลายมีความกตัญญูรู้คุณต่อกัน และเข้าใจกฎไตรลักษณะหรือกฎธรรมชาติที่สอนให้รู้การเปลี่ยนแปลง และการจัดการสิ่งแวดล้อมจะต้องอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงทางธรรมชาติ ไม่เฉพาะเท่านั้นพระพุทธศาสนายังได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยมีหลักธรรมที่เน้นย้ำในเรื่องระบบของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันให้ความสำคัญต่อความรู้สึกระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์มนุษย์ต่อพืชและมนุษย์ต่อสัตว์ ซึ่งความดีงามในลักษณะเช่นนี้นั้นเรียกว่า “ความกตัญญู”

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจะสมดุลไม่ถูกทำลายหากคนมีความกตัญญูย่อมระลึกถึงบุญคุณของป่าไม้ ทุ่งนา แม่น้ำ ลำธาร ถนนหนทางและสิ่งสาธารณประโยชน์อื่นๆ ฯลฯ ช่วยกันอนุรักษ์บำรุง รักษา ให้สิ่งเหล่านั้นคงอยู่ร่วมกับมนุษย์อย่างสมดุลและกลมกลืนตลอดไป (พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ), ๒๕๓๖: ๖ – ๗) โลกก็จะเกิดความสุขมีสันติภาพมนุษย์จะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยพัฒนาชีวิตให้มีธรรมเมื่อมนุษย์มีธรรมสิ่งแวดล้อมก็จะพัฒนาตามแต่ถ้ามนุษย์อยู่อย่างไม่มีธรรมก็จะรักษาสิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้ ถ้าเราจัดการกับสิ่งแวดล้อมไม่ถูกต้องสัตว์โลกรวมทั้งมนุษย์จะอยู่ไม่ได้ธรรมเหล่านั้นคือความ “กตัญญูรู้ถึงบุญคุณของสิ่งแวดล้อม” (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), ๒๕๓๘: ๑๒)

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้นมีปรัชญาแนวคิดที่น่าสนใจอยู่ ๒ กลุ่ม คือกลุ่มแรกเห็นว่าเหตุผลความจำเป็นที่มนุษย์ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็เพื่อประโยชน์ต่อตัวมนุษย์เองไม่ว่าจะเพื่อคนรุ่นปัจจุบันหรืออนาคตหากมนุษย์ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไปจนทำให้ธรรมชาติขาดสมดุลก็จะทำให้มนุษย์ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากความเสียหายและภัยพิบัติต่างๆ

กลุ่มที่สองเห็นว่าเหตุผลความจำเป็นที่มนุษย์ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมก็เพื่อ"ประโยชน์ในการรักษาระบบนิเวศ"ให้คงอยู่แนวคิดนี้ถือว่ามนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบนิเวศทั้งหมดเท่านั้นและมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเสมอสิ่งมีชีวิตทุกชนิดต้องพึ่งพาอาศัยกันดังนั้นหากระบบนิเวศ ขาดสมดุล มนุษย์ย่อมได้รับความเดือดร้อนไปด้วย อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดนี้ ยึดถือ"ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นศูนย์กลาง"แน่นอนว่า ปรัชญาแนวคิดที่สอดคล้องสัมพันธ์กับแนวทางวิถีแห่งพุทธน่าจะได้แก่แนวคิดของกลุ่มที่สองเพราะเป็นการมองปัญหาอย่างเป็นองค์รวม กว้างขวาง ลึกซึ้งคำนึงถึงกฎเกณฑ์แห่งธรรมชาติอย่างครบถ้วนรอบด้านมากยิ่งกว่าแม้ท้ายที่สุดแล้วทั้งสองแนวคิดจะมีเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อประโยชน์สุขของมนุษย์เอง (สมหวัง วิทยาปัญญานนท์, ๑ มี.ค. ๒๕๕๘)

ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการ เพื่อช่วยในการฝึกฝนจิตใจจะช่วยลดทอนหรือแก้ไขปัญหาได้ในที่สุด โดยนำแนวพุทธมาพัฒนาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อฝึกฝนจิตใจ เพื่อที่จะไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่นตลอดจนไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อม มีเมตตาต่อตัวเอง เมตตาต่อผู้อื่นและสิ่ง